

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

Uluslararası Dil, Edebiyat, Kültür, Tarih, Sanat ve Eğitim Araştırmaları Dergisi

The Journal of International Language, Literature, Culture, History, Art and Education Research

Sayı/ Issue 22 (Eylül/ September 2025), s. 28-44
Geliş Tarihi-Received: 10.08.2025
Kabul Tarihi-Accepted: 25.09.2025
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.5281/zenodo.17143137

Enver Behnan Şapolyo'nun Öykülerinde Osmanlı/Türk İmajı

The Ottoman-Turkish Image in Enver Behnan Şapolyo's Stories

Necla DAĞ ERGEN*

Öz

Enver Behnan Şapolyo; araştırmacı, gazeteci, tarihçi, yazar kimliğiyle tanınan Cumhuriyet döneminin ünlü isimlerindendir. Şapolyo, çocuk yaşta babasının yanında gazetecilik mesleğinin inceliklerini öğrenir. Bu tecrübe, onun hem edebi anlayışının şekillenmesi hem de İstanbul Sultanisinde öğrenciyken basınla yakından ilgilenmesinde önemli rol oynar. Şapolyo, Milli Mücadele'de aldığı görevle ülkenin düşman işgalinden kurtulması için mücadele ederken yazılarıyla da ulusal ve kendisini kültürel değerlerin yaşatılmasına, Türk gençlerinin milli bilince erişmesine adar. Milli Mücadeleci kimliği, yazarın daha sonra Ankara'da kurulan Cumhuriyet rejimini desteklemesine vesile olurken gazeteci kimliğiyle yapılan inkılapları yakından takip etme, düşünce ve siyasi yazılarında olduğu kadar edebi eserlerinde de tarih, milli bilinç ve Osmanlı ile ilgili konuları ele almasını sağlar. Ziya Gökalp, Ahmet Refik Altınay, Şevket Süreyya Aydemir, Yusuf Akçura, Hüseyin Namık Orkun, Fuad Köprülü gibi isimlerin etkisiyle folklor, tarih, Türk edebiyatı ve kültürüne yönelen Şapolyo, öykülerinin ana konusunu ve malzemesini Türk tarihinden seçer. Öykülerinde, Orta Asya Türk devletleri, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyete kadar olan tarihi, sözlü gelenek ürünlerini yeniden yazma yoluyla değerlendirmeye çalışır. Genç nesillere tarihi sevdirmek, geçmişlerini öğretmek ve milli bilinci güçlendirmek amacıyla eserlerinde Türk büyükleri ve padişahlarını kahraman olarak seçer. Yazarın ideolojik yönelimi nedeniyle çoğu zaman Orta Asya, Selçuklu ve Cumhuriyet dönemine karşı olumlu bir duruş sergilemesine rağmen Osmanlı dönemini olumsuz bir tutumla eleştirdiği, yapılan bütün yenilik ve düzenlemeleri taraflı bir gözle değerlendirdiği görülmektedir. Bu çalışmada Enver Behnan Şapolyo'nun öykülerinde Osmanlı imajına yönelik değerlendirmeleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Enver Behnan Şapolyo, Osmanlı imajı, ideoloji.

Abstract

Enver Behnan Şapolyo is one of the famous figures of the Republican era known for his identity as a researcher, journalist, historian, and writer. Şapolyo learned the intricacies of journalism alongside his father at a young age. This experience played a significant role in shaping his literary understanding and his close interest in the press while he was a student at Istanbul Sultani. While struggling for the country's liberation from enemy occupation with his duties in the National Struggle, Şapolyo also dedicated himself to preserving national and cultural values and helping Turkish youth attain national consciousness through his writings. His National Struggle identity led him to support the Republican regime established in Ankara later on, while his journalistic identity allowed him to closely follow the reforms,

* Doç. Dr., Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, e-posta: necladag02@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7961-2960.

addressing topics related to history, national consciousness, and the Ottoman Empire in his political writings and literary works as well as his thoughts. Influenced by figures such as Ziya Gökalp, Ahmet Refik Altınay, Şevket Süreyya Aydemir, Yusuf Akçura, Hüseyin Namık Orkun, and Fuad Köprülü, Şapolyo turned towards folklore, history, Turkish literature, and culture, choosing the main subjects and materials of his stories from Turkish history. In his stories, he attempts to evaluate the history from Central Asian Turkish states, Seljuks, Ottomans, to the Republic by rewriting products of oral tradition. He chooses Turkish greats and sultans as heroes in his works to make young generations love history, teach them about their past, and strengthen national consciousness. Due to the author's ideological orientation, although he often displays a positive stance towards the Central Asian, Seljuk, and Republican periods, it is observed that he criticizes the Ottoman period with a negative attitude and evaluates all innovations and regulations with a biased view. This study examines Enver Behnan Şapolyo's evaluations of the Ottoman image in his stories.

Keywords: Enver Behnan Şapolyo, Ottoman-Turkish image, ideology.

Giriş

Latince imago kelimesinden türeyen imaj, son yıllarda Batı'da "Imagologie" adındaki bilim dalının çalışmalarıyla yeniden ele alınmakta ve konuyla ilgili çalışmaların sayısı giderek artmaktadır. "Türkçede "imaj", "imge" sözcüklerinin yanı sıra imgebilim sözcüğü de kullanılmaktadır. "Imagologie" terimi ilk kez Oliver Brachfeld tarafından 1962'de kullanılmış ve Hugo Dyserinck 1967 yılında bu terimden edebiyat metni incelemelerinde yararlanmaya başlamıştı. Kimi zaman "stereotip" de, "imaj" anlamında (ya da ki mi nüanslar içererek) kullanılır" (Millas, 2005, s. 18). İmaj veya imge, çoğu zaman farklı anlamlara gelecek şekilde Batı dillerinde ve Türkçede kullanılır. İmaj ve imge kavramlarının anlamının kesinleştirilmemiş olması çoğu zaman işaret, alegori, sembol, ikon, amblem, mit, figür gibi terimlerin yerine kullanılmasına neden olur. Kavram karmaşası yalnızca Türk edebiyatında değil Batı ve diğer kültürlerde de mevcuttur. Kavramın anlamı ve kullanımı konusunda çeşitli çalışmalarda sorunlara dikkat çekilir. Aytaç, "Edebi metinlerde imge (imaj) yoğun anlam yüküdür. Yorumla elverişlilik imgenin en önemli özelliğidir. Edebiyat bilimciler arasında "imge" teriminde tam bir anlaşma yoktur" (1999, s. 55), diyerek terimin kullanımı için araştırmacıların farklı önerilerde bulunduğunu ifade eder. Gök (2016, s. 105), "İmgeyi algılayışımız ya da değerlendirmemiz aynı zamanda görme biçimimize de bağlıdır" diyerek imgenin yorumlanmasındaki farklılıkların nedenini algıya bağlar. Aytaç (1999, s. 56)'a göre, edebi metinlerde imge (imaj) ile ilgili çalışmalarda yalnızca sembol veya metafor tespiti yeterli değildir, imgelerin sebep, motif ve dönemle ilişkisinin de ortaya konulması gerekir. René Wellek ve Austen Warren (1948, s. 190-191), *Edebiyat Kuramı* adlı kitaplarında *Image, Metaphor, Symbol, Myth* başlıklı makalelerinde konunun anlam güçlüklerini gidermenin oldukça zor olduğunu, terimlerin bağlamlarında, özellikle de zıtlıklarının nasıl kullanıldıklarına sürekli dikkat etmenin ötesinde kolay bir çözüm mümkün görünmediğini belirtirler.

Erdoğan Alkan (2005, s. 608), imgeyi, "bir varlık, bir nesne ya da bir düşün'ü çağrıştıran varlık ya da nesne" şeklinde tanımlar. İmgenin tanımlarında genellikle bir varlığa ilişkin zihindeki görüntüye işaret edilir. Orhanoğlu (2010, s. 3) imgeyi, "dış dünyadan gelen uyarıların zihinde yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görünümü" olarak tanımlar. Blažević'e göre (2021, s. 161) imge, "belirli bir sosyo-tarihsel bağlam içinde oluşturulan zihinsel imgelerin, metinsel ve metinsel olmayan temsillerin ve pratik kalıpların müdahaleci bir yapılandırması"dır. Araştırmalarda imge ve imajın birbirinin yerine aynı anlama gelecek şekilde kullanıldığı, bazı çalışmalarda ise imajın farklı olduğunun üzerinde durulduğu görülmektedir. Özellikle imagoloji alanında çalışma yapan araştırmacıların imaj tanımı daha çok kimlik, ırk ve ulus söylemiyle bağlantılıdır. Yani imaj, imgeden farklı olarak bir topluluğun, ırkın veya ulusun

kimliğiyle ilgili söylem olarak kabul edilir. Bu nedenle, edebiyat, siyaset ve kültürel alandaki çalışmalarda imaj, kimlik konusunda öne çıkan söylemin belirlenmesinde büyük öneme sahiptir. “İmaj çalışmalarının temelinde, dilin (ve sözcüklerin) gerçekleri “yansıtan” bir araç olmadığı ama kendi başına politik ve ideolojik bir araç olabileceği anlayışı yatmaktadır. Yani imaj temelde önyargıyı içeren bir yakıştırma değildir. Kontrol edilebilen nedenlerden kaynaklanmamakta, toplumsal bir mesaj olarak zihinlerde, davranışlarda yer etmektedir” (Millas, 2005, s. 18-19). İmajlar, bir milletin tarihi, karakteri, düşüncesi veya değer verdiği maddi-manevi yönleriyle ilgili olabilir. Bu özellikler, o grubun veya ulusun ortak tarih ve yaşam tarzından kaynaklanır ve bireylerin kolektif karakterine yansır. Millas (2005, s. 18-19), imajların kişilerin deneyimlerinden, üyesi olduğu grubun ortak algılamalarından ve iletişim araçlarından, okuldan edebiyattan vb. etkileneceklerini oluşturulduğunu zaman içinde değişebileceklerini ifade eder.

İmaj ile ilgili çalışmalarda iki önemli özellik öne çıkar. İlki, “ulusal karakter ve etnotipleme söylemlerinin özünde istisnacıya yönelik olmasıdır; çünkü farklılıkları vurgulama ve benzerlikleri küçümseme veya göz ardı etme eğilimindedirler; oysa bunlar genellikle çok daha yaygındır” (Barkhoff ve Leerssen, 2021, s. 4). Bu duruma göre edebiyat ve diğer alanlardaki imaj incelemelerinde ulusal karaktere yansıyan özelliklere oldukça önem verilir. Bir kültürün veya topluluğun ortak imgeleri üzerinden genele mal olmuş imajlara dikkat çekilir. Bir ulusu veya grubu, diğerlerinden ayıran yönler, oldukça önemsenir ve bu karakteristik özellikler o milleti var eden değerler olarak yansıtılır. İkinci özellik ise, “insanlar veya sosyal gruplar arasındaki kültürel ve mizaçsal muhalif” (Barkhoff ve Leerssen, 2021, s. 4) yönlerin topluluklar tarafından öne çıkarılmasıdır. Barkhoff ve Leerssen’a göre (2021, s. 4), “ailevi bağlılık, dürüstlük, misafirperverlik, zorluklar karşısında cesaret ve iş ahlakı güvenilirliği gibi genel insan erdemleri, herhangi bir ulusun üyelerine atfetmek, ulusu daha sempatik kılmaya hizmet edecektir”. Böylece metnin yazarı, kendi ulusunu veya yaşam tarzını yabancı olan okuyucuya aktarırken ötekiye karşı da muhalif bir çizgide söylem geliştirir.

Ben ve öteki ilişkisinden faydalananarak kendi kültürel değerlerini ve yaşam tarzını anlatma çabası, farklılıklara odaklanmayı zorunlu hale getirir. İmaj, bir milletin dünyaya kendini, yaşam tarzını, değerlerini anlatması için geliştirdiği söylemde dikkat çekici hale gelir. Dolayısıyla kendisini anlatabilmesi için ben ve öteki ilişkisinden faydalananarak farklılığını ispatlamak durumu ortaya çıkar. “Bu yolla toplumlar ya da insan grupları kendilerinin bağlı oldukları kültürel, politik, ideolojik vb. çevreyi de saptamaktadırlar. Tasarlanan çevre güçlü bir biçimde bir “ikilik” sergiler: “biz” ve “öteki”. Toplumlar bu yolla kendilerini belirlemekte ve algılamaktadırlar. Ulusal bir kimlik ancak “karşı” tarafa göre vardır” (Millas, 2005, s. 20). İmajın ötekiyle ilgisini açıklayan Prieto (2021, s. 225), kutupluluğun imajbilim ve karşılaştırmalı edebiyatta yaygın bir kavram olduğunu vurgular. Çeşitli farklılıklar üzerinden oluşturulan kutupluluk ben ve öteki ilişkisini derinleştirir. Dönemin siyasi görüşü üzerinden oluşturulan imajlar, ben ve ötekiye ait kutupluluk algısının özellikle savaş ile ilgili edebi metinlere yansımalarını etkiler.

İmaj ve kimlikle ilgili çalışmalarda, bir bireyin, ulusun veya ülkenin başka toplumlarda nasıl algılandığı ya da kendini nasıl tanımladığı ile ilgili unsurlar öne çıkar. Uluslararası imaj kavramı ise ulusal kimliğe atfedilen özelliklerle anlaşılır. “Ulusal kimliği, aynı zamanda ulusun kendi bilincinde ve başka ulusların zihninde bulunan, o ulusa ait kültürel kodlar, yani simgeler ve imgelemler tarafından oluşturulan imajlar biçimlendirir” (Yerdelen, 2017, s. 44). Bir ulusun kültürel, sosyolojik, ekonomik koşulları, vatan algısı, siyasi yönetim şekline bakışı, onun uluslararası imajını oluşturabilmektedir. “İmajın gerçeklikle ilişkisi o denli önemli değildir; önemli ve temel olan bu imajların hangi model ve proje içinde olduğu, hangi toplumsal gereksinimlere yanıt verdiği,

hangi ideolojilere, nasıl hizmet ettiğidir” (Millas, 2005, s. 21). Dolayısıyla kimlikle ilgili imajlar, tarih, dönemin ideolojisi ve kültürel unsurlarla ilişkilidir.

Çalışmada imajın tanımı ve ilgilendiği kimlik ve ulus kavramları göz önünde bulundurularak Enver Behnan Şapolyo’nun kullandığı imajlar üzerinden Türk ulusunun uluslararası kimliklerine ilişkin olumlu veya olumsuz yaklaşımı incelenmiştir. Şapolyo’nun öykülerini üç gruba ayırmak mümkündür. İlk grup, büyük bir kısmı Orta Asya’da kurulan Türk devletlerinin kurucularının hayatıyla ilgili. Bu öykülerde bir olay örgüsünden çok Türk hakanlarının şeceresi ve karakteri hakkında bilgiler verilmektedir. Amaç yeni nesle Türk tarihini ve hakanlarını tanıtmak ve sevdirmektir. Öykülerin ikinci grubu Selçuklu hükümdarlarını konu alır. Bu eserlerden bazıları, öykü gibi başlasa da devamında Selçuk, Tuğrul, Melikşah gibi liderlerin hangi boydan geldikleri, yaşamları, başarıları ve dönemlerine ilişkin bilgiler ağır basar. Üçüncü grubu oluşturan öyküler ise mekân, zaman, kişi ve olay örgüsü basit bir kurgu üzerinde şekillenmiş, Osmanlı’nın kuruluş ve sonraki dönemlerini ele alan eserlerdir. Birinci gruptakiler daha çok Orta Asya’daki ilk Türk devletlerinin kurucularının, ikinci gruptakiler Selçuklu hükümdarlarının, üçüncü gruptakiler ise Osmanlı padişah ve komutanlarının imajını esas alır. Öyküler şu dört açıdan incelenmiştir: 1. Osmanlı-Türk ve “öteki” hakkındaki değerlendirmeler, 2. Osman-Türk ve öteki ile ilişkili betimlemelerle kahramanların o dönemde algılanma biçimi 3. Osmanlı-Türk imajı için kutsal sayılan değerlere bakış, 4. Osmanlı Türk imajına olumsuz bakış. Bu dört ana başlıkta değerlendirilebilecek imajlar, dönemle bağlantılı olacak şekilde ele alınmıştır. Osmanlı-Türk imajının oluşturduğu ulusal kimlik kavramının taşıdığı değerleri algılama değerlendirilmiştir.

1. Enver Behnan Şapolyo’nun Kısa Biyografisi

Enver Behnan Şapolyo, küçük yaşta deneyim kazandığı gazetecilik mesleğini, öğrencilik yılları boyunca sürdürür. Mezun olduktan sonra Ankara’da öğretmenlik yaptığı dönemde de ekonomik zorluklar nedeniyle gazetecilik mesleğini sürdürmeye devam eder. Gazeteci ve öğretmen kimliği, onun halkla iç içe olmasına ve halkın sorunlarını yakından görmesine vesile olur. Şapolyo, Millî Mücadeleye fiili olarak katılmanın yanı sıra yazılarıyla da bağımsızlık uğruna verilen mücadeleyi desteklediğini gösterir. Hâkimiyet-i Milliye’de ciddi bir gazetecilik deneyiminden sonra *Öğüt* gazetesinin meclis muhabiri olarak görevine devam eder. “Ankara’da kurulmaya çalışılan yeni devleti ve devlet adamlarını genç bir muhabir olarak izlemesi, Şapolyo’nun yazılarını ve şahsiyetini, yakın dönem Türk tarihinin anlaşılmasında önemli kılmaktadır” (Yuca, 2017, s. 22). Şapolyo, *Öğüt* gazetesinden ayrıldıktan sonra Yunus Nadi’nin çıkardığı *Yeni Gün* gazetesinde meclis muhabiri, 1923’te de *Tanin* gazetesinde ise Ankara muhabiri olarak görev alır.

Şapolyo; Ziya Gökalp, Rıza Tevfik, Ömer Naci, Ahmet Refik Altınay, Veled Çelebi, Şevket Süreyya Aydemir, Yusuf Akçura, Hüseyin Namık Orkun, Fuad Köprülü, Mustafa Necati Bey, Hakkı Tarık Us, Aka Gündüz gibi aydınların sohbetlerini, konferans ve çalışmalarını yakından takip eder. “Özellikle Gökalp’in son yıllarında sürekli kendisiyle beraber olup kendisinden sosyoloji, felsefe, tarih ve halk bilimiyle ilgili dersler alır. Şapolyo’nun yakaladığı bu tarihi fırsatlar, onun ilmi karakterini, terbiyesini ve yöntemlerinin olgunlaşmasını derinden etkiler” (Yuca, 2017, s. 18). Enver Behnan Şapolyo, dönemin ünlü gazete ve dergilerinde yazılarını yayımlama fırsatı bulur. “Hem yakın tarih alanında hem de halk hikâyelerinin, destanların ve masalların tekrar yazımıyla uğraşmıştır. Orta Asya Türkleri ile ilgili küçük hikâyeler ve çocuk kitapları da yazmıştır” (Uygun, 2014, s. 30). Eserlerini Türkçülük akımı etkisiyle şekillendirirken arka planda sosyolojik ve psikolojik değerlendirmelere yer vermeyi ihmal etmez. Şapolyo,

özellikle roman ve hikâyelerinde Osmanlı tarihini, Türk kültürünü, gelenek ve yaşamını yansıtan unsurları kullanarak okurlarını bilinçlendirmeye çalışır. *Alas, Ergenekon, Tuğrul, Selçuk Bey, Melikşah, Kılıçaslan Geliyor, Estergon Kalesi, Gazi Osman Paşa Plevnede* vb. adlı öykü kitaplarında Orta Asya, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerine ışık tutacak konuları ele alır. Yazarın eserlerinde yalnızca vermeye çalıştığı mesaja odaklanması, edebi estetiğin yok olmasına, eserlerin dilinin basitleşmesine neden olur.

Enver Behnan, yazdığı roman, masal ve öyküleriyle yaşadığı dönemde en çok okunanlar arasında yer alır. Yazarın çeşitli dergilerde yayımlanan öykülerinin yanı sıra, kitap halinde yayımladığı öykü kitapları da bulunmaktadır. Ayrıca Enver Behnan'ın farklı alanları kapsayan akademik çalışmaları vardır. Şapolyo'nun Türk folklor derlemeleri, etnografya, edebiyat, basın, folklor, tarih, müzecilik, sosyoloji alanındaki akademik çalışmaları, kaynak olarak araştırmacılar tarafından sık sık başvuru alan eserlerdir. Yazarın eserlerinde zaman zaman işlediği konular ve yazım yanlışları konularında tekrara düştüğü görülmektedir. Kahramanların tasvirleri, nutuk şeklindeki söylemleri ve mekânların tasvirinde de aynı şekilde tekrarların yer aldığını söylemek mümkündür. Enver Behnan, Cumhuriyet rejimini temsil eden Halkevlerinde görev alır ve burada gençlere farklı konularda dersler verir. Tiyatro çalışmaları, şiir ve öykü yazma yarışmalarıyla gençlerin edebiyata olan ilgisini artırmaya çalışır.

2. Enver Behnan Şapolyo'nun Öykülerinde Osmanlı-Türk İmajı

2.1. Osmanlı/Türk- Öteki İmajı

Millet veya ulusal kimlik kavramının öne çıkarıldığı metinlerde, o milletin kültüründe yer edinen bölge, dönem veya kişi ile ilişkili imajlar, tarihsel olaylarla bağlantılı şekilde işlenir. Kahramanlık gösteren tarihi kişinin karakteristik özellikleri ve coğrafi şartların zorluğu, bazen abartılarak okurun gözünde ben olarak algılanan unsurlar ötekiye karşı yüceltilir. Ulusal kimlik veya etnik bir grubun karakterine atıfta bulunan imgelerle olumlu bir izlenim yaratılır. "Köken arayışları, ulusun inşası sürecinde karşıt güç olarak mutlaka bir öteki yaratır. Nefret edilesi imajlarla dolu bir düşman olarak öteki, korku ve kaygı üretme kaynağıdır. Köken arayışı, kendini her ne kadar geçmişte bir altın çağ arama eğilimiyle gösterse de günün siyasi ve toplumsal koşullarından bağımsız düşünülemez." (Pelvanoğlu, 2022, s. 226). Bu anlamda dönemin siyasi ve toplumsal düşüncesinin en çok yansıdığı edebi metinler, ulusun inşa süreci ve köken arayışında başvuru alan yöntemleri göstermesi açısından oldukça önemlidir. Çünkü edebiyat metinlerinde imajlar, yalnızca yazarın düşüncesinden değil, toplumsal ve siyasi yapının unsurları üzerinden şekillenir.

Osmanlı devleti yıkılıp Cumhuriyet kurulduktan sonra yeni bir tarih tezi ortaya konur ve Osmanlı yerine Türk kimliği ön plana çıkarılır. Yeni siyasi oluşum, Osmanlı'nın devamı olmadıklarını, yeni bir anlayış ve yönetim şekline sahip olduklarını açıklarken Osmanlıya karşı çoğu zaman olumsuz bir tavır alır. Osmanlı'nın tüm kurumları, kişileri ve yaptırımları sorunlu olarak gösterilmeye çalışılır. Cumhuriyetin inkılapları ile ancak daha düzenli bir yaşam tarzına kavuşulabileceği vurgulanır. Özellikle 1923 ve 1950 yılları arasında yazılan, öykü, roman, tiyatro ve düşünce yazılarında Osmanlı olumsuz bir imajla ele alınarak yeni devletin ilke ve inkılaplarının gerekliliği ve Cumhuriyetin önemi üzerinde durulmuştur. Osmanlı yüzyıllarca dünyaya hükmetmiş bir devlet olarak her dönem ilgi görmüştür; ancak 20. yüzyılda siyasi otoritesi sona erince Osmanlı'nın sosyal ve kültürel alandaki kurumları da ortadan kalkmış, yeni devlet ideolojisi Osmanlıya bakışı da değiştirmiştir. Güreşir, Osmanlı'ya karşı geliştirilen olumsuz eleştirilerin nedenini şu şekilde bu ifade eder:

“Erken dönem cumhuriyet yıllarında kaleme alınan tarihî romandaki olumsuz Osmanlı imajları, resmî ideolojinin ne derece etkili olduğunu gösterir niteliktedir. 600 yıllık bir devletin hemen tümüyle olumsuz bir süreç olarak işlenmesi, roman yazarlarını âdeta dönem ideolojisinin öğreticileri olarak gösterir. Tarihin de olumsuzluk attığı duraklama ve gerileme dönemleri söz konusu olduğunda yadırganmayacak bu durum, ideal tarihî süreçler olarak görülen Kanuni, Fatih gibi padişahların saltanat süreçleri söz konusu olması dikkat çekicidir. İnkıraz dönemlerinin padişahları için geçerli olan kadın, sefahat ve alkole düşkünlük gibi olumsuz vasıflar, onların da başlıca karakter özellikleri olarak öne çıkarılmıştır.” (Güreşir, 2021, s. 162).

Güreşir’in ifadelerinde olduğu gibi Enver Behnan Şapolyo da Cumhuriyetin erken dönem yıllarında, siyasi ideolojiye uygun olarak Türk Tarih tezinin etkisiyle tarihî roman ve öyküler yazar. Şapolyo, romanlarında Osmanlıya dair ne varsa olumsuz vasıflarla betimleyerek yapılan yeniliklerin gereksizliğine veya israfa neden olduklarına dair ağır bir şekilde eleştiriler yapar. Ancak öykülerinde daha farklı bir yol izler ve tarih anlatılarından faydalanarak takdir ettiği, başarıları ile övündüğü kahramanlara ve Osmanlı padişahlarına yer verir. Şapolyo, yeni rejimin ulusal kimliği benimsetme hamlesiyle bağlantılı olarak geçmişteki parlak dönemleri ele almaya başlar. Mekânları, kahramanları ve olayları, ulusal öğelerle ilişkilendirerek milli olanı yüceltir. Yazar, Türk kahramanlarının başından geçen olayları ötekileştirdiği milletlerin değerlerini de gösterecek olacak şekilde ele alır.

Şapolyo, *Alas* adlı öykü kitabında farklı birçok öyküye yer verir. Bu öykülerinde Mete, Gültekin, Kutluk Kağan, Atilla gibi hakanların dönemlerindeki olaylardan yola çıkarak Türk ve düşman imajına ilişkin değerlendirmelerde bulunur. *Mete* adlı öyküde Türk askerleri ve hakanları kadar kadınlarını da düşmana karşı yücelten bir tavırla anlatır. Türk erkekleri ve kadınlarından oluşan Türk ordularının öteki insanlara korku saldıklarını gururla ifade eder.

“Orta Asya.. Bu diyarda bir atlılar ordusu vardır. Yalnız gürbüz erkekler, yavuz delikanlılar değil, şahin bakışlı kadınlar kükreyen kısrakların üstünde dolaşıp dururlardı. Yürüyen ordu değil, medeniyet ışıkları saçan bir memleket, koca bir ilhanlık... Sonu görünmeyen bu ordudan dört bucak insanları ürkerdi.” (A, 13).

Mete’nin ordusunun karşısında öteki olarak Çin ordusu bulunur. Çinliler, Türklerin topraklarına, mallarına, kadınlarına ve hayvanlarına göz koyan açgözlüler şeklinde anılır. İstedikleri verildikçe şımaran bu millet, Mete’nin atı, eşi ve en sonunda vatanına göz koyar. Ulusal ve bireysel değerlere verilen önemi at, kadın ve vatan sembolleriyle ifade eden yazar, öteki konumundaki Çinlileri cüretkâr ve doyumsuz bir millet olarak görür. Çinlilerin fiziki tasvirlerine de yer veren Şapolyo, Mete ve ordusunun onlara karşı fiziki gücünü ve ahlaki tavrını över.

“Fakat badem gözlü, sarı insanlar, başlarında çakacak şimşeği beklesinler!... (A, 15).

Öyküde Çinliler, Türklerin düşmanı ve kötülüğün temsilcisidir. Onların kötülüğünden korunmak için ise birlik olmak ve mücadele etmek çözüm olarak görülür. Ulusçu yaklaşımın bir göstergesi olarak Türk ordusu, kutsallarını koruyan; Çinliler ise çıkar mücadelesini sürdüren taraf şeklinde tasvir edilir. Çin ordusu, güçsüz, savaş tekniğinden habersiz ve çabuk yenilen imajlarıyla algılanır. Biz ve onların mücadelesinde Türk üstünlüğü vurgulanır. Türk ordusunun ve karakterinin diğer uluslardan farklı olduğu dile getirilerek Türk büyüklerine karşı bir sempati geliştirilmeye çalışılır.

“Bir hamlede Çin ordusu buz gibi eridi. Çin ülkesi zapt edilerek bütün halk haraca bağlandı. Binlerce esir, bahası milyonlara varan mallar ellerine geçti. Türk muzaffer oldu.

Atını oynatan Türk bir daha durmadı. Bundan sonra Türk üç büyük kıtaya akın ederek yirmi altı hükümeti bayrağı altında yaşattı.” (A, 17).

Bumin adlı öyküde ise Cücenler, Türklerin düşmanı olarak ötekileştirilir. Cücen hakanı, yalnızca Türklere karşı değil, kendi milletine ve ailesine karşı da zalim olarak tasvir edilir. Halk ve ailesinin şikâyetleri üzerine biz ve onlar mücadelesini başlatmak üzere Bumin Kağan, harekete geçer. Biz ve öteki imajları, kendilerinden farklı olanla mücadele etme veya onlara karşı bir tepkisellik geliştirme üzerine şekillenir. Ötekiliği pekiştiren unsurlar da farklılıkların hissettirecek şekilde kullanılır. Bumin Kağan'ın Cücenlerle mücadelesinde de ötekinin zalimliği ve saldırganlığı ile Türklerden farklılığına vurgu yapılır. Mücadele edilmesi gereken bir unsur olarak anlatılan ötekiye karşı kazanılmış zafer hem ulusal hem de ötekinin zarar verdiği diğer ulusların kurtuluşu şeklinde benimsetilmeye çalışılır.

“Asana babasının canavarlığından bıkmıştır, babası bütün halka zulmetmekle beraber, ailesine de aynı suretle zalimdir.”

“Anakoeyin orduları Türkün kılıcı karşısında buz gibi eridi. Kaçan kaçtı. Kalanlar esir oldu.” (A, 20).

Cücenlerle olan mücadelede düşmanı zayıf ve korkak göstererek kazanılan tarihi başarılarla övünmek yazarın başvurduğu diğer bir ötekileştirme yöntemidir. Hemen bütün öykülerinde görülen bu yöntemle öteki, zalim, ahlaksız, kötü ancak savaş alanında ise yenilmesi kolay, korkak bir imaja sahip bir topluluk olarak gösterilir. Şapolyo'nun *Kuten* öyküsünde de benzer şekilde Macarlar, “kudurmuş, zalim, kindar ve verdikleri söze sadık kalmayan” (A, 30), bir millet olarak anılır.

Ulusal bilinci güçlendirmek için başvuru olan imajlar, kendi durumlarını güçlendirirken ötekiye zayıflatma veya yıpratma amacı güdebilir. Öteki'nin sergilediği davranış kalıpları ve ahlaki duruşu, çoğu zaman olumsuz bir bakış açısıyla ele alınır. İlk Türk devletleriyle ilgili konuların işlendiği öykülerde genellikle öteki Çinliler veya Çinlilerin diğer boylarıdır. *Kutluğ* adlı öyküde Çinliler; yağmacı, kadın düşkünü, fırsatçı ve açgözlü imajıyla tanıtılır.

“Sarı insanlar, bir buğday yığınının hücum eden karıncalar gibi iki sıra yerle göğün birleştiği yerden kopup geliyorlardı. Yine Türk hazineleri yağma edilecek, genç kızlar kul olacaktı. Çinliler başaklanmış tarlaya çöken çekirge sürüsü gibi Türk eline girdiler, bir şey bırakmadılar, yıktılar, yaktılar, taran ettiler.” (A, 42).

Yazarlar, klasik kurgusu olan metinleri oluştururken kişilerin yaratımına özellikle odaklanırlar. “Okur, kişilerin soyunu, sopunu, geçmişini, şeceresini ayrıntılarıyla öğrenir, onun gözünde kişiler sanki etten kemikten canlı bir varlık gibidir” (İşler & Türkyılmaz, 1974, s. 103). Şapolyo da kahramanlarını bütün özellikleriyle anlatırken geçmişleri ve soylarına da değinmeyi ihmal etmez. Şapolyo'nun Selçuklu hükümdarlarının hayatını ele aldığı *Kılıçarslan Geliyor* ve *Melikşah* öykü kitaplarında yer alan farklı öykülerde Anadolu'nun Türk ulusu için yurt haline getirilme süreci ele alınır. Kahraman olarak Türk büyüklerini seçen yazara göre ötekiye karşı mücadele eden bu liderlerin tek amacı, Türk ulusunu korumak ve İslamiyet'i yaşatmaktır. Selçuklu devlet yönetimi, kurumları ve işleyişi ideal bir yönetim şekli olarak sunulur. Ayrıca kahramanların soyağacı bir şema halinde verilerek atalarının da büyük kahramanlar olduğu hatırlatması yapılır. Kılıçarslan ve askerleri, ahlaklı, vatansever, güçlü ve cesur; kahramanların karşısında yer alan Bizanslılar ise aç insan topluluğu şeklinde sıfatlarla anılır. Avrupalılarla Türkler arasında vatanseverlik ve istiklal mücadelesi konusunda farklılıkların olduğunu belirten yazar, kahramanların söylemlerine de bu fikrini yansıtır.

“Türk tarihi şeref ve şanlarla dolu bir destandır. Bizler şeref ve istiklal fedaileriyiz. Vatan nasıl müdafa edilir, onu Avrupalılara öğreteceğiz.” (KG, 5).

Estergon Kalesi isimli öykünün konusu, Kanuni Sultan Süleyman döneminde Estergon Kalesi’nin alınması sırasında gerçekleşen olaylardan oluşur. Öyküde iyi-kötü, zalim-merhametli imajı, Osmanlı-öteki ilişkisinin temelinde algılanır. Şapolyo, Osmanlı askerinin ve padişahlarının kahramanlıklarını anlattığı kadar savaşta dikkat ettikleri etik davranışlardan da bahseder. Böylece Türk kimliğine ait özellikleri, öteki üzerinden şekillendirir. Türk askerleri, Avrupalılara korku salan, ancak geçip gittikleri yerlere zarar vermeyen akıncılardır. Osmanlı askeri, düşman askerinin aksine kadın, yaşlı ve çocuklara da asla kılıç çekmezler. Savaşta olsalar dahi masum, zararsız ve güçsüz kimselere karşı daima merhametle yaklaşan Osmanlı askerlerinin bu davranışlarına karşılık düşman askerlerinin zalimce bir tavır sergilediği, bu zalimliğin de karşılıksız bırakılmayacağı belirtilir.

“Akıncılar, durmadan köylerden, kasabalardan bir turna sürüsü gibi bir inilti çıkararak geçiyorlardı, herkes susmuş, ruhlarda bir korku vardı. Yalnız kiliselerin çanları acı acı Türk geliyor!.. tehlikesini çalıyordu. Akıncılar, hakikaten hiçbir çocuğa ve kadınlara kılıç sallamadan geçiyorlardı. (...) Fakat Macarlar pek kabahatli idiler. Yakaladıkları Türkleri şiş kebabı yapıp ateşte pişirmişlerdi elbette Türkler bunun öcünü alacaklardı.” (EK, 44).

Millas, (2005, s. 22) bazen değişen ötekiyi algılama durumunu şu şekilde ifade eder: “Kimi zaman “öteki”, “biz”imle farklı bir ilişki içinde algılanır; “biz”, zor durumda olan “öteki”nin kurtarıcısı durumuna geçirilir, böylece yabancı düşmanlığını, “öteki”ne karşı bir sevgiye ve özdeşleşmeye dönüştürebilir.” Buna göre, öteki zor durumdaysa imaj yaratıcısı durumu değerlendirerek kurtarıcı pozisyonuna getirdiği biz ile farklılığını ortaya koyar. Böylece olumlu bir imaj etkileşimi yaratarak durumu kendi lehine çevirir. Bu duruma örnek olarak Osmanlı askerlerinin zor koşullarda mücadele etmeye çalıştığı, durumun dayanılmazacak kadar ağırlaştığı sahnelerde Plevne’deki gayrimüslim halkı, Rus ordularının eziyetlerinden kurtarması ve koruması verilebilir. Şapolyo, Gazi Osman Paşa ve ordusunun Plevne’deki gayrimüslim halkı kurtarıcı rolü üstlenmesi nedeniyle halktan sevgi ve saygı gördüklerini, kendilerini yalnız bırakmamalarını istediklerini belirtir.

Ben ve öteki imajı, çoğu zaman ulusal değerler ve ahlaki davranış farklılıklarına odaklanır. Sanatçı, odak noktasına tanımlayıcı özellikler koyarken ötekinin davranışlarını çeşitli sembol ve aidiyetler üzerinden farklılaştırır. Toprak, vatan, millet, bayrak, dil, din, üniforma vb. semboller, bir gruba aidiyeti belirlerken ötekinin bu kavramlara bakışı onun karakteristik özelliğinin tanımlanmasında kullanılır. Şapolyo, bu durumu öykülerinde sıkça kullanır. Türk askerinin kimliğinin göstergesi olan sembollere karşı saygı ve koruma içgüdüsünü ötekiyi küçük düşürmek veya değersiz kılmak için kullanır. Bazen de bu durum, ötekinin Osmanlıya karşı gizli takdir ve beğenisini gösterir. Örneğin, Gazi Osman Paşa’nın korkusuzluğu, görevine kendini adanmışlığı fetih yolunda şehitlik elde etme kararlılığı, düşmanlarını korkutur. Çetin kış şartlarında dahi yılmayan yapısı ve askerine olan bağlılığı onu yenilmez bir kahramana dönüştürür. Gazi Osman Paşa’nın savaşı kaybedip düşmana teslim olurken padişahın kendisine hediye ettiği kılıcını bırakmaması ait olduğu milletin değer verdiği sembollere sahip çıkmasıyla ilişkilendirilir. Düşman komutanları onun karakterine, kutsal gördüğü değerleri koruma mücadelesine hayranlık duyarlar. Yazar, düşmanın dahi takdir ettiği komutan imajı ile Türk kahramanını yüceltir.

“Şanlı müdafaanızdan dolayı sizi tebrik ederim. Bu harp tarihin en güzel vak’alarından birisi olmuştur. Siz cesur bir askersiniz! Sizin gibi bir kumandanın kılıncı alınamaz.” (GOP, 7).

Biz ve öteki kurgularında savaşlar ve lider olarak görülen kahramanın ötekiye karşı kazandığı başarılar çok önemsenir. Zaferler ve yenilgiler, kuşaktan kuşağa aktararak ötekiye kötü gösteren imajlardan örneklerle kolektif bir kimlik oluşturulur. Cihan hâkimiyeti ülküsü ve daha sonra ise Müslümanların temsilcisi olma misyonu da yüklenen Türkler, her dönem öteki olarak gördükleri unsurlara karşı mücadeleyi sürdürürler. Dolayısıyla Osmanlı imajının merkezinde İslam ve dinin diğer unsurları yer alır. Şapolyo, Osmanlının Türklük ve İslam temsilciliği imajını geçmişin başarılarıyla genç nesillere aktarmak ister. *Gazi Osman Paşa Plevne'de* kitabındaki kısa öykülerinde Osmanlı kahramanlarının kişiliğini ve başlarından geçen olayları ele alır. Bu öykülerde korkusuz, inançlı ve kararlı Osmanlı liderleri profili düşmana karşı ön plana çıkarılır. Bu öykülerde Osmanlının Türk-İslam kimliği, kendini tanıtmaya ve ötekiye kendini kabul ettirme amacı güdülür. Bu amaca bağlı olan bu liderler, kendilerine verilen zorlu görevleri layıkıyla yerine getiren, İslamiyet için savaşıp ölmeyi göze alan kişiler olarak tanıtılır. *Estergon Kalesi* öyküsünde Türk-İslam ülkelerinin koruyucusu Kanuni Sultan Süleyman'dır. Şapolyo, bu öyküsünde Osmanlı hükümdarı Sultan Süleyman'ı ve Türk askerlerini başarıları, güçleri, eğitim sırasında gösterdikleri dirayetli davranışları ile tanıtmaya gayret eder. Kanuni Sultan Süleyman, askerlerin seçimi, Divan-ı Hümayun'daki toplantılara başkanlık etme, savaş hazırlıklarını ve planlarını bizzat kontrol etme konularında oldukça titizdir. Seçilen askerleri tek tek görüp onlara görevlerini kendisi tebliğ eder. Şapolyo, öteki komutanlarla kıyaslama yaptığı Kanuni Sultan Süleyman'ın liderlik özelliklerine özellikle vurgu yaparak onun korkusuzluğunu ve kararlılığını yüceltir. Kanuni'nin askerlerinin de vatana ve İslam'a hizmet sevgisiyle dolu oldukları, devlet büyüklerine bağlılıkları ile örnek gösterilecek gençler oldukları ifade edilir. Ayrıca töresine, ailesine ve milletine sahip çıkmayı görev edinmiş korkusuz Türk askerlerinin bütün dünyada merak uyandırdıklarına da dikkat çekilir.

2.2. Güçlü Kahraman/Padişah/Lider/Asker İmajı

Şapolyo'nun öykülerinde Osmanlı imajını göstermeye yönelik benimsediği yöntemlerden birisi de kahramanların özelliklerini yüceltmektir. Güçlü bir lider portresi ortaya koyarak geçmişin başarılarını, gurur tablolarını ve Türk'ün yenilmez imajını yeni nesle benimsetmeye çalışır. Yapılan kahramanlıklar anlatılarak geçmişle an arasındaki bağlar güçlendirilir. Köklü bir geçmişin korkusuz ve güçlü kahramanların omuzunda şekillendiğini göstermek için Osmanlının çeşitli dönemlerinde akıllara kazınmış isimlerini, öykü kahramanı olarak yeniden kurgular. *Estergon Kalesi* öyküsünde Kastamonu'nun Çerkez kazasında serdengeçti olmak için güçlü pehlivanların geçtiği imtihanlardan bahsedilir. Kastamonu'nun çam ormanlarında büyüyen Türk gençleri, güçlü ve güzel vücutlu olmalarıyla nam salmışlardır. Yazar, Türk gençlerinin hem bedensel özellikleri hem de güçleri üzerinden yenilmez Osmanlı askeri vurgusu yapar. Bu gençlerin fiziki özelliklerinin yanı sıra savaş sırasında gösterdikleri yiğitlikle de nam salmalarından dolayı Kanuni Sultan Süleyman'ın akıncıları ve serdengeçtileri Kastamonu'dan seçtiği ifade edilir.

“Bunlar soyundukları zaman vücutları heykel kadar güzeldi. İnce bir bel, geniş omuz, kuvvetli adeleler, bilhassa bileklerindeki kuvvet demiri bükecek kudrette idi. Bu serdengeçtiler, Tuna'yı aşacaklar, Macar illerine, Alman içlerine doğru akıncılık edeceklerdi. Bunlar at üzerinde daima ok atıp kılıç sallayacak olduklarından sağlam bir vücuda malik olmaları lazımdı” (EK, 5-6).

Öyküde Gürz İlyas ve Dev Ali, tokat atma, at üstünde pala sallama gibi çeşitli eğitimlerden geçmiş, başarıları ile öne çıkan iki gençtir. Fiziki görünüşleri ve güçleriyle düşmana korku salan iki genç, eğitimden sonra daha heybetli bir vücuda kavuşurlar. Bu iki kahramanın fiziki ve karakteristik özelliklerinden örneklerle Türk imajı sağlıklı,

heybetli bir vücut ve keskin zekâya yapılan göndermelerle çizilir. Osmanlı-Türk gençlerinin diğer milletlere olan üstünlükleri övgüyle anılır.

“Türkler... Her harpte ve her millete karşı zekâları sayesinde yeni harp usulleri icad ederlerdi. Hiçbir milletin casusu Türk tabiyesine vakıf olamazdı. İşte cihana hâkim olmak bu gibi talimlerle olabilmisti, bu sıkı talimlere o devirde Avrupalıların vücutları katiyen tahammül edemiyordu.” (EK, 18).

Şapolyo’nun Mete, Bumin, Kuten, Gültekin, Buarık ve diğer öykülerinde ilk Türk devletlerinin kurucuları ve askerleri, düşmana karşı korkusuzca mücadele eden, Türk ulusuna vatanlarında huzurla yaşamalarını sağlayacak bir gelecek bırakan karakterler olarak tasvir edilir. Fedakârlıkları, devlet ve askeri alandaki dehalarının yanı sıra azimleri ve zekâlarıyla herkesi kendine hayran bırakan bu liderlerin yanı sıra, devlet ya da millete gelebilecek en ufak tehlikeye tahammülleri yoktur. Planlı ve öngörülü yaşamlarıyla düşmanlarının hamlelerini önceden tahmin eden bu kahramanlar, Şapolyo’nun ideal genç liderleridir.

Selçuklu hükümdarlarının hayatını konu alan *Melikşah* kitabındaki öykülerinde Türk komutan ve askerlerinin fiziki ve ahlaki özellikleri üzerinde durulur. Melikşah’ın göze çarpan özellikleri “iri vücutlu, güzel yüzlü, âlim, ahlaklı bir insan ve cesur bir komutan” (M, 10), olmasıdır. Ayrıca Melikşah’ın gayrimüslimlerin de koruyuculuğunu yapması nedeniyle Hristiyanlar arasında çok sevilen bir hükümdar olduğu ifade edilir. Melikşah, öyküde güçlü lider imajıyla şu sözlerle övülür:

“Ülke genişliği itibarıyla dünyaya gelen hükümdarların en büyüğü, insanların içinde en seçilmiş, hareket itibarıyla en zarifi, tam manâsiyle iyi ve halûk, her bakımdan kusursuz ve günahsız, yağmacılığı ve adam öldürmeyi şiddetle men eden, son derece merhametli ve şefkatli, yüksek vicdanlı, tabasının babası, herkese ve bilhassa Hristiyanlara karşı çok hoşgörücü ve koruyucu idi, diye bu büyük hakanı övmüşlerdir. Devlet teşkilatını kuvvetlendirdi. İlmi korudu. Büyük bir rasathane kurup bilgileri burada topladı.” (M, 40)

Kılıçarslan Geliyor öykü kitabındaki *Tuğrul Bey* öyküsünde Selçuklu Türklerinin lideri Tuğrul Bey’in fiziki ve karakteristik özellikleri üzerinde duran Şapolyo, devleti imparatorluk haline getiren liderin her yönüyle kusursuz olduğuna işaret eder.

“Türk tarihinin tanıdığı büyük bir şahsiyet de Selçuklu İmparatorluğunun kurucularından Tuğrul beydir. Selçuk Han yüz yedi yaşında vefat edince, torunu Tuğrul Oğuz binlerce cesur yiğitlerden müteşekkil bir orduya sahipti. Ken di vücutça kuvvetli, sert bakışlı ve çok hareketli bir kuman dandı. Askerleri gönül bağlamışlardı.” (KG, 14).

Şapolyo, *Gazi Osman Paşa Plevne’de* öyküsünde hem Osmanlı hem de Rusya için önem arz eden Plevne’yle bütünleşmiş bir isim olan Gazi Osman Paşa’nın Osmanlı’da öne çıkan imajına vurgu yapar. Başkahraman Gazi Osman Paşa’nın özellikleri gerçek kimliğiyle bağlantılı olarak çizilir. Paşa, “tarihte az gelmiş bir asker, zeki, bilgili ve cesur” bir kumandan olarak tasvir edilir. Öyküde Gazi Osman Paşa ve onun emrindeki askerler; cesaretleri, inançları ve ahlaki üstünlükleriyle yüceltici bir bakışla ele alınır. Plevne’de gösterilen tavır, Osmanlı komutanı ve askerlerinin milli, manevi ve dini değerleri sahiplenişini ve saygısını göstermesi bakımından önemlidir. Şapolyo, Plevne’yi Türklerin vatan sevgisi, gazilik ve şehitlik gibi kavramlara bakışının bir simgesi olarak ele alır. Gazi Osman Paşa’nın, Plevne’de Rus ordularına karşı gösterdiği askeri başarının yanı sıra kahramanlık gösteren diğer önemli kişilerin öyküleri de aktarılır.

Osman Gazi öyküsünde Osmanlı’nın kurucusu Osman Bey, ileri görüşlülüğü, cesareti ve planlı oluşuyla anılır. Bu öyküde Osmanlı’nın kuruluş yıllarındaki yöneticilerin

daha dikkatli ve başarılı olduklarının altı çizilir. Bilecik ve Yarhisar tekfurunun hazırladığı tuzağı, Osman Gazi, ileri görüşlülüğü ve cesaretiyle atlatır. Öyküde, Türk zekâsı ve cesareti özellikle vurgulanır. Osmanlı liderlerinin askerleriyle iş birliği içindeki çalışmaları övgüyle anlatılır. Şapolyo, ayrıca Osmanlı-Türk sultanlarının ata törelerine verdikleri önemi, harp sırasında gösterdikleri davranışlarla örneklemeye çalışır. Askerlere kılıç hakkı olarak elde edilen ganimetlerden verilmesi ve onların ele geçirilen esir prenseslerle evlendirilmesi sürdürülen savaş geleneklerindendir.

Kara Ali öyküsünde Kocaeli'nin koç yiğitlerinden birisi olan Kara Ali'nin Hereke Kalesi'ni almak için Osman Gazi tarafından görevlendirilmesi ve onun gösterdiği büyük kahramanlık anlatılır. Kara Ali, kahramanlıkları ile her tarafa ün salan biri olarak dikkat çeker. Rumlar, öyküde öteki konumundadır ve onun ismini duyduklarında dahi tedirgin olurlar. Fethedilmesi en güç kalelerin Kara Ali'nin cesareti, zekâsı ve savaş alanındaki taktikleri sayesinde alındığı vurgulanır. Genelde başarısız, korkak ve zalim olarak çizilen öteki, bu öyküde başkahramanın başarısını yüceltmek amacıyla cesur kimliğiyle öne çıkarılır. Hereke Kalesi'nin tekfuru cesareti ve başarılarıyla adını duyurmuş bir komutandır. Dolayısıyla kalenin alınması, Kara Ali'yi düşman komutana karşı yücelten bir eylem olarak kabul edilir. Öyküde, Kara Ali'nin konuşması üzerinden Türk'ün cesur karakteri ön plana çıkarılır. Kara Ali'nin bu savaşta söylediği sözlerinin ve gösterdiği başarılarının gelecek nesillere bir armağan olarak kalacağı vurgulanır.

"Böyle bir acıyı çekerken, böyle yiğitçe konuşmak, ancak Türk'e yakışabilirdi. İşte Kara Ali böyle bir kahraman kumandandı. O, Hereke'yi Rumlara hiç bırakır mı idi." (GOP, 19).

Öykülerde Osmanlı padişahlarının ve komutanlarının istişare, toplantı ve ortak karar vermeye çok önem verdikleri ifade edilir. Kanuni Sultan Süleyman, Osman Gazi, Gazi Osman Paşa vb. tarihi kişiliklerin önemli kararlar öncesinde danışma meclisinde yaptıkları çalışmalar anlatılır. Osman Gazi, bir askeri danışma meclisi kurarak Akçakoca, Samsa Çavuş, Konuralp, Abdurrahman Gazi, Kara Oğlan gibi o devrin büyük kumandanlarıyla Hereke Kalesi'nin fethedilmesi için neler yapılması gerektiği konusunda istişarede bulunur. Yapılan askeri toplantıda Türk komutanlarının siyasi dehası, başarıları ve Türklere ebedi bir yurt hazırlamak için kararlılıkla sürdürdükleri mücadele ortaya çıkar. Osman Gazi'nin komutanlarına hitabında, fetih sürecinde askerlerin ve devlet yöneticilerinin gösterdiği titizlik, göreve olan sadakat ve adanmışlık ruhu dikkat çekicidir.

"Sizler, devletimizin kuruluşunda büyük yardımlar etmiş kahraman gazilersiniz. Yüce Tanrı sizden razı olsun. Her zaman için kılıcınız keskin, yüzünüz ak olsun! Türk oğluna ebedî bir yurt hazırlıyorsunuz. Yatağınız toprak, yastığınız taş oldu. Her türlü yoksulluğa boyun eğerek, yılmadan çalışıyorsunuz, ülkeler, kaleler fethediyorsunuz. Şimdi bir de Hereke kalesinin fethine sıra geldi. Bunu da mülkümüze katmak lâzım. Bu kaleyi kim fethedebilir? (GOP, 15).

Gazi Evranos adlı öyküde Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Paşa'yı Marmara'nın fethine tayin ettikten sonra Evranos Bey, Ece Bey, Hacı İl Bey, ve Gazi Fazıl Bey'i Marmara kıyılarını incelemek üzere görevlendirmesi ele alınır. Orhan Gazi'nin ölümü üzerine yerine geçen oğlu I. Murad Hüdavendigâr'ın fetihler konusundaki kararlılığı ve başarısı dikkat çekicidir. Öyküde Avrupalılar ve Haçlı Ordusu, öteki kimliğiyle Türklerin Balkanlardaki düşmanlarıdır. Gazi Evranos, başarılarıyla padişaktan daha çok öne çıkan bir isimdir. Şapolyo, Evranos Bey'in daha önce bulunduğu yerin halkı, coğrafyası ve sosyolojik yapısının yanı sıra askeri bilgilere sahip olmasını takdir eder. Ayrıca toplantıların yapılması, istişareye ve komutanların durumla ilgili değerlendirmelerine önem verilmesi devletin yönetimde gözettiği ilkeleri anlamak bakımından önemli

ayrıntılar olarak sunulur. Şapolyo, Gazi Evranos'un karakteri üzerinden Osmanlı-Türk devlet geleneğinin kurallarını, başarı ve başarısızlıklarını aktarır.

Ulusal kimlikle ilgili imajlar çizilirken her sanatçı kendi ulusunun üstünlüklerini ispatlamaya çalışır. "Üstün ırk ya da üstün kültür iddiası, bilimsel olarak dayanaksız olmakla birlikte kimlik çiziminde çoğu kez bilinçli yapılan bir vurgu şeklini almıştır. Bu üstünlük iddiası, milletlerin kendi millî kimlikleri dışındaki diğer kimlikleri geçersizleştirirken ötekilerin yok edilmesini de meşru sebeplere bağlamış olur" (Yıldırım, 2023, s. 37). *Gazi Musa Paşa* ve *Yavuz Selim* öykülerinde Osmanlı komutan ve padişahlarının liderlik özellikleri üzerinden milli kimlik vurgusu yapılır. Vatan sevgisi, cesaret ve zorlu şartlarda mücadele ile üstün ulus imajı yaratma bu öykülerin ortak noktasıdır.

Tiryaki Hasan Paşa adlı öyküde Türk tarihinde büyük kahramanlıklar yapmış Tiryaki Hasan Paşa'nın Kaniye kalesinde gösterdiği kahramanlık ve Avrupa kıtasındaki savaşlarda devlete yaptığı büyük hizmetler ele alınır. Türklerin Macaristan'ı ellerinde tutabilmeleri için Kaniye Kalesi'ni de ellerinde tutmak zorunda olduklarını bilen Tiryaki Hasan Paşa'nın kişiliği hakkında bilgi veren Şapolyo, seksen yaşındaki, tecrübeli ve korkusuz komutanın daha önceki savaşlarda yirmi yedi yerinden kılıç yarası aldığını yazar.

"Tiryaki Hasan Paşa kimseye kale verecek adam değildi. O bir harp kurdu idi."

Gazilik ve şehitlik askerlerin elde etmek istedikleri en üst mertebedir. Bu istek ve kendilerine verilen görevin bilinciyle komutan ve askerlerin yaptığı hazırlıklar tasvir edilir. Sayıca az olan Türk askerlerinin sürekli farklı renklerde kıyafetler giyerek düşmana çok oldukları izlenimi vermeye çalıştıkları, böylece düşman askerinin manevi gücünü kırdıkları belirtilir. Yazar, Osmanlı askerinin en kötü şartlarda daha ileri görüşlülük ve zekâlarıyla düşmanı yenmenin bir yolunu bulduklarını göstermeye çalışır.

"Tiryaki Hasan Paşa ertesi gün de iki esir tutturdu. Bunlar kalenin en güzel bir odasına hapsedildi. Bunlara her gün beyaz ekmek, tereyağı ve bal verildi. Kuzu dolmasıyla beslendi. Esirler şaşakaldılar. Esirlere kalede erzak ve askerinin pek çok olduğunu söylediler. Bir gece bu esirleri kaçırdılar. Bunlar da arkadaşlarına bu hali anlattılar. Bu hileleri hep, Paşa düşünüyordu." (GOP, 33).

2.3. Kutsal Değerler ve Osmanlı-Türk İmajı

Şapolyo, Türklerin kutsal gördükleri unsurlara, örf ve adetlerine verdikleri önemi bütün öykülerinde işler. Vatan, bayrak, millet, din, muhafaza edilmesi ve uğruna mücadele edilmesi gereken değerlerdir. Türk liderler bu bilinçle yetiştirilir ve mücadeleleri de genellikle bu kavramlarla ilgili bir tehlikenin yok edilmesine yöneliktir. *Mete* öyküsünde Türkleri savaşa sokmamak için atını ve eşini Çinlilere teslim eden Mete, vatan toprağının bir parçasını dahi teslim etmemek için büyük bir mücadele verir. Bu durum, Türklerin vatan toprağına atfettikleri kutsallıkla alakalıdır.

"Bu istenilen toprak parçası nefsim aittir. Bu atalardan kalan kutlu bir vatanın parçasıdır. Bu toprak bütün Türk'ün malıdır. Kendi atımı, kendi karımı istediğim gibi kullanırım. Lakin milletime ait olan bir malı tasarruf etmek hakkı bana aittir. Ben bir tek taşını bile yabancıya vermem." (A, 17)

Şapolyo, vatan toprağına verilen değer Türk kimliğiyle özdeşleşmesini *Bumin* adlı öyküsünde de işler. Bumin Kağan, Hun devleti yıkıldıktan sonra esir düşen Türklerin esaretten kurtulması için mücadeleye karar verdiğinde alp, yabgu ve tekinlerle işbirliği içinde ilerlemeye çalışır. Şapolyo, birçok öyküsünde vermek istediği mesajı bu öyküde en

baştan verir. Vatanın kurtuluş davası, her davadan üstündür, her Türk komutanı ve askeri bunu bildiğinden vatan davasına kadın sevdasını karıştırmamaya dikkat eder. Bu nedenle de bu uyarı eski bir başbuğun şu sözleriyle hatırlatılır:

“Ey delikanlı, seninle beraber oluruz. Fakat, memleket kurtuluş davasına, sevdakarışırsa beklenen gaye doğmaz!” (A, 17).

“Gün görmüş ihtiyarlar vatan ve istiklal aşkı kadın aşkından çok yüksektir. Bunu sezenlerdenim, buna emin olabilirsiniz.” (A, 18).

Yazar, aynı konuyu *Estergon Kalesi* öyküsünde Dev Ali-Magi aşkı üzerinden işler. Dev Ali'nin kendisini bu aşka kaptırıp asıl görevini unutmaması, Gürz İlyas'ın uyarısıyla eleştirilir. Şapolyo, verdiği mesajla Türk askerleri arasında yaygın olan bir düşünceyi ortaya koyar. Vatan sevgisi her şeyden üstündür, dolayısıyla görevi aksatmaya neden olacak her şey engel olarak kabul edilir. Gürz İlyas'ın uyarısında da bu mesajın izlerini görmek mümkündür. Askerlere aşkın yakışmadığını, düşmanın bu kızla Dev Ali'yi tuzığa düşürmek istediğini hatırlatarak Osmanlı askeri için vatan aşkının kadın aşkından her zaman daha üstün olduğunu ifade eder. Şapolyo, savaş devam ederken yabancı kadınlara duyulan aşkı, olumsuz bir tavırla karşılarsa da savaş kazanıldıktan sonra esir alınan prenses veya kadınlarla evlenmeyi doğal karşılar. Ancak *Bumin* adlı öyküsünde yabancı bir kadınla evlenmektense ata soyundan birisiyle evlenmenin daha doğru olacağı görüşünü özellikle belirtir. Şapolyo, vatan toprağının kutsallığıyla Türk kimliğinin ayrılmaz bir bütün olduğunu *Kılıçarslan Geliyor* öyküsünde de işler. Bizans işgaline karşı vatan toprağının savunulması, büyük bir kahramanlık örneği olarak sunulur. Vatan toprağı her şeyden daha kutsal sayılır.

“Kanımızla toprağımızı yoğuracağız. Kuru toprak vatan değildir. Ancak kanla yoğrulmuş toprak vatandır. Ölmesini bilmeyenlerin vatanı yoktur.” (KG, 5).

Şapolyo, halk arasında Türk geleneklerinin kutsallaştırılmasına örnek olarak askerlere gazilik veya şehitlik kınasının yakılmasını ele alır. Serdengeçtiliğe kabul edilen askerlere kına yakılarak kahramanlık göstermeleri için kurban kesilmesi halkın vatan savunmasına verdiği önemi göstermesi açısından ilgi çekicidir. Osmanlı- Türk toplumunda askerlerin kına yakılarak, dualar okunarak uğurlanması çok eskiden beri yaşatılan bir gelenektir. Bu törenlerde uygulanan ritüeller, Türk halkının vatan için adanmış ruhlarını ortaya koyma açısından önemlidir. Türklerin asker uğurlama merasimleri, gazi veya şehitlik kınası yakma, erkekleri dualarla askere yollama, askere gidenlere güzel atlar hediye etme gibi örf ve adetlerin yaşatılmasına çok önem verdikleri ve bu adetlere çok saygı gösterdikleri örneklerle açıklanır. Şehitlik ve gazilik yüce bir makam olarak kabul edilir ve askerlere bu konuda bilinçlenmeleri için şehit olurlarsa peygambere komşu olacakları, Hz. Muhammed'in otağında misafir edilecekleri hatırlatılır.

Şapolyo'nun öykülerinde, kılıç, at, bayrak, vatan, asker, din ve ulus, kutsal kabul edilir. Bu değerler uğruna savaşan Türk milleti yüceltilir. *Tuğrul Bey* öyküsünde esir komutanın Bizans'a geri verilmesinin koşulu olarak İstanbul'da bir caminin yaptırılması ve burada namına hutbe okutulması sunulur. Tuğrul Bey, İslamiyet'in yayılmasına hizmet etmek amacıyla cami yaptırılmasına özellikle önem vermektedir. Ayrıca Tuğrul Bey ve askerlerinin halife, Hz. Muhammed ve *Kur'an-ı Kerim*'e karşı derin bir muhabbetlerinin olduğu vurgulanır.

“Tuğrul beyin Halifeye büyük bir saygısı vardı. Arkasında silâhsız başbuğlar olduğu halde yaya yürüdü. Sarayın muhteşem salonlarını geçerek, Halifenin taht odasına girdi. Halifenin karşısına çıktığı zaman siyah bir perde önünde kurulmuş bir tahtda

oturduğunu gördü, üzerinde siyah bir elbise, elinde ise Hazreti Muhammed'in âsası bulunuyordu. Tuğrul bey halifeye yaklaşıncaya eğilip yeri öptü." (KG, 15).

Farklı öykülerinde kılıca verilen önemi sık sık yenileyen yazar, bu öyküsünde de hediye edilen kılıçla Tuğrul Bey'in Doğu ve Batı'nın sultanı lakabını kazandığını belirtir. Kahramanlara kazandıkları başarılar neticesinde kılıç hediye edilmesi bir geleneğe dönüşerek kılıç kutsal bir nesneye dönüşmüştür. Aynı şekilde bayrak, hırka, hilat hediye edilmesi de kazanılan başarının takdir edilmesinde kullanılan sembolik eşyalardır.

Tuğrul bey yeri öpmek istedi. Halife buna razı olmadı. Bunun üzerine Halifenin iki defa elini öptü. Bu defa kendisine bir kılıç daha hediye edildi. Bu kılıçlarla, Tuğrul Doğu ve Batı Sultanı ilân edilmişti. Bu merasim tarihin en ihtişamlı bir sahnesini teşkil etmişti. (KG, 16)

2.4. Olumsuz Osmanlı/Türk İmajı

Şapolyo'nun öykülerinde olumsuz bir bakış açıyla ele aldığı dönem ve liderler de vardır. *Mete* adlı öyküsünde Teoman'ın gençliğinde başarılarıyla adından söz ettiren bir komutan olsa da yaşlandıktan sonra devlet yönetiminden elini çekip şöenlerde yeni eşiyle eğlenmesi eleştirilir. Oğlu *Mete*'nin liderliğiyle babasının son dönemde sergilediği davranışlar kıyaslanarak Teoman'ın olumsuz lider imajına dikkat çekilir.

"Mete, babası gibi saltanat sürmeğe düşkün, haris bir adam değildi. Kendisinin ölümünü isteyenlere de hiçbir kını yoktu." (A, 13).

Yavuz Selim öyküsünde Yavuz Selim'in yazdığı bir mektupla II. Bayezit'in liderliği eleştirilir. Yaşlanan padişahın devlet yönetiminde yeterince etkili olamayışı ve yanlış kişilere görev vermesinden oğlu Yavuz Selim ve halk rahatsızdır. Devlet liderinin etrafını saran kişiler, menfaatçi kimseler olması nedeniyle Yavuz Selim'in hedefindedir.

"Sebebi de babam ihtiyarladı, devlet işlerini hakkiyle göremez oldu. Etrafında ehliyetli insanlar da yok. Hepsı menfaatçi ve rüşvet alan insanlar, bilgi sahibi de değiller. Devletin başına ahlâkta ve ilimde yükselmiş insanlar getirilmelidir. Hâlbuki babam insanlarda yalnız kendine sadık olanları aramaktadır. Bu ise doğru değil." (GOP, 43).

Buarık öyküsünde yazar ülkesini savunmayan ve düşmana karşı savaşmayan ve erkekleri, çok ağır bir şekilde eleştirerek kadınlardan daha korkak erkekler şeklinde adlandırır. Persler, Sabir kabilesini kılıçtan geçirip Türk sınırlarına dayandığı halde Türk boylarındaki gençlerden herhangi bir tepkinin olmayışı eleştirilir. Düşmana karşı savaşacak erkeklerin çağrıya cevap vermemesi önce kadın gibi korkak benzetmesiyle cinsiyetçi bir ayrımın dışı vurulmasına neden olur. Kadınların erkeklerden daha cesur çıkıp düşmana karşı silahlanması üzerine yazar, bu söylemini değiştirerek kadını erkeklere karşı yücelten sözler kullanır. Şapolyo, bütün öykülerinde erkek kahramanları işlediği halde bu öyküsünde Türk kadınlarının vatanseverliğini, cesaretini ve mücadelesini işleyerek vatan savunmasından geri kalan Türk erkeklerini kınar.

"Sabir vatani için vuruşacak erkek yoksa, erkek ruhlu kadınlar vardır. Eğer düşmanı yenersek bu yurttan yine erkek olarak mı gezeceksiniz." (A, 34).

Gültekin öyküsünde başarıları ve kahramanlıklarıyla öne çıkan Kultuğ ile Muço Kağan'dan sonra yönetimde etkili olanların yanlış uygulamaları eleştirilir. Gültekin ve kardeşi Bilge Han, cesaretleri ve devlet yönetimindeki yetkinlikleriyle ön plana çıkarılır. Gültekin, devlet yönetimindeki aksaklıkları görerek isyan etmiş ve amcası Muço'nun çocuklarıyla savaşmak zorunda kalmıştır. Şapolyo, bunun nedenini kahraman bir babanın çocuklarının devletin malını kendi zevkleri için harcamaları olarak gösterir. Şapolyo, kötü yöneticilikleri, zevk ve sefaya düşkün olmaları nedeniyle Türk devletinin başına lider

olarak geçmeye layık görülmeyen kişilerin yönetimden uzaklaştırılması gerektiği fikrini savunur.

“Amcam Muçu, babam Kutluğ gibi kahramandı. Fakat çocukları ise babasının kazandığı şöhretlerden istifade ederek açgözlü birer sefih oldular. Zevke ve sefaya daldılar. Tatlı canına düşenlerden memleket istifade edemez. Eğer bunlar başa geçse idiler, vah zavallı milletin başına gelenler...” (A, 37).

Gazi Osman Paşa Plevne’de adlı öyküde Rus hücumunda Ruslara ağır kayıplar verdiren askerlere yardım gönderemeyen Osmanlı eleştirisi yapılır. Kışın bastırmasıyla yardımların Plevne’ye ulaştırılamaması nedeniyle ordunun ihtiyaçları karşılanamaz olur. Öykünün bu kısmında Osmanlı ve için olumsuz bir imaj ortaya konulduğunu söylemek mümkündür. Yiyeceği, erzak ve yakacak odunu olmayan askerler açlık ve sefalet içinde tasvir edilir. Hastanelerdeki yaralı ve ordudaki askerlerin durumu, acıklı tablo şeklinde aktarılır. Orduya zamanında gönderilemeyen yardımlar nedeniyle askerlerin düştüğü kötü duruma neden olanlar görevini yerine getirmemeleri nedeniyle eleştirilir.

“Kış gelip bastırdı. Odun kalmamıştı, askerler siperlerde titreyordu. Zamanla erzak da tükeniyordu. Hastaneler yaralılarla dolup taşmıştı. Artık açlık ve sefalet bütün şiddetini gösteriyordu. Hala Plevne’ye yardım gelmiyordu. Asker aç kalsa da Tuna Nehri akmam diyor şarkısını söylüyordu. Fakat açlık dayanılmaz bir hal almıştı.” (GOP, 5).

Topçu Kara Mehmet öyküsünde Osmanlı’nın başına geçen Avcı Mehmet’in küçük yaşta Osmanlı tahtına oturması nedeniyle devlet yönetiminde etkili olamayışı eleştirilir. Diğer öykülerde övgüyle anılan Osmanlı devlet büyükleri ve komutanlarının aksine bu öyküde Turhan Valide Sultan’ın idare etmeye çalıştığı imparatorluğun düştüğü zor durum üzerinde durulur. Bu durumdan faydalanan Venediklilerin Çanakkale Boğazı’nı ve Bozcaada ile Limni Ada’sını zapt etmeye çalıştıkları ifade edilir. Yazar, bir kadının bu durumla mücadele edecek güçte olmadığını, bu nedenle Turhan Sultan’ın çok ihtiyar, fakat tecrübeli olan Köprülü Mehmet Paşa’yı sadrazamlığa getirdiğini belirtir.

“O zamanlar memleketin hali de pek perişandı. Devleti Turhan Valde sultan idare etmeğe çalışıyor... ne mümkün. Bir kadın koca bir imparatorluğu idare edebilsin.” (GOP, 27).

Melikşah adlı öyküsünde de kadınlarla ilgili benzer bir eleştiri yapar. Melikşah çok iyi bir lider ve yönetici olsa da eşi Türkan Hatun’un etkisinde kaldığı için eleştirilir. Yazar, çok güzel ve akıllı bir kadın olan Türkan Hatun’un kendi oğlunu veliaht yapmasına engel olan Nizamü’l-Mülk gibi başarılı ve tecrübeli bir devlet adamı hakkında Melikşah’a yanlış bilgiler vererek onun sonunu getirdiğini ifade eder. Şapolyo’ya göre kadınların devlet yönetimine karışmaları, kendi istediklerini yaptırmak için entrikalar çevirmeleri nedeniyle Türk yöneticiler etki altında kalarak yanlış kişileri söz sahibi yapmışlardır. Yazar, tarihte birçok örneği olan bu durumun devlet yönetiminde liyakatsiz seçimlere neden olduğunu, devletin yanlış uygulamalar nedeniyle zarar gördüğünü ifade eder.

“O, büyük şehzade (Börkyaruk’u) yaptırmak istiyordu. Bu yüzden Türkan Hatun Nizamü’l-Mülk’e düşman kesildi. Onu durmadan kocasına çekiştiriyordu. Melikşah çok güzel ve sevimli eşinin tesirinden kurtulamıyordu.” (M, 22).

Sonuç

Şapolyo, milli bilincin oluşması için genç nesillerin tarih öğrenmesine çok önem verir. Bu nedenle tarihi romanlar ve öyküler kaleme alarak Türk tarihini sevdirmeye ve öğretmeye çalışır. Öykülerinde Türklere atfedilen özellikler üzerinden ortak bir Osmanlı-Türk imajı çizmeye çalışır. Öykülerde Türk toplumunun hassasiyetleri ve önceliklerine

dair tasvirler, imaj oluşturulurken yazarın başvurduğu kaynaklardır. Türk ve Müslüman kavramları, Osmanlı yerine kullanılarak devletin temsil ettiği değerlere vurgu yapılır. Yazarın Osmanlı ve öteki şeklinde iki tarafın mücadelesini ele aldığı öykülerinde Türk-İslam imajı ön plana çıkar. İslam ve Türklük için savaşan asker ve padişahların şehitlik ve gazilik özlemleri, korkusuzca kahramanlıklara imza atmalarını sağlar. Sapolyo, Türk asker ve padişahlarını cesaretleri, akılları ve inançlarıyla her sorunu yenen bireyler olarak tasvir eder. Osmanlıların imajı genelde olumlu ele alınsa da devlet yönetimindeki aksaklıklar, askerlerin ihtiyaçlarının karşılanmaması, savaş sırasında yardımın zamanında ulaştırılmaması, yeteneksiz veya tahta oturmaya uygun olmayan padişahların uygulamaları nedeniyle bazen olumsuz bir imaj çizildiği de olur. Osmanlı-Türk imajı, merhametli, adaletli, zeki ve öngörülü çizilirken düşman veya öteki; zalim, acımasız, vahşet kavramları ile ifade edilir. Yazarın üzerinde durduğu imajlardan birisi de Türklerin Avrupalılara saldırdığı korkudur. Öykülerde Osmanlı-Türk imajı hem korku hem de hayranlık uyandıran bir unsur olarak ele alınır. Askeri güç ve sayı olarak üstün olan Avrupalılar, çoğu zaman Türklerin zekâsı, azmi ve cesaretine yenilmişlerdir.

Kaynakça

- Alkan, E. (2005). *Şiir sanatı* İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Aytaç, G. (1999). *Genel edebiyat bilimi*. Ankara: Papirüs.
- Barkhoff J. & Leerssen J. (2021). Introduction. (pp. 160-172). *Studia Imagologica*. (Edt. Jürgen Barkhoff and Joep Leerssen). Leiden: Koninklijke Brill NV.
- Blažević, Z. (2021). The Image of the Wall The Antemurale Christianitatis Myth from an Imagological Perspective. (pp. 160-172). *Studia Imagologica*. (Edt. Jürgen Barkhoff and Joep Leerssen). Leiden: Koninklijke Brill NV.
- Gök, C. (2016). Değişen imgeler ve temsiliyet. *Aurum Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 101-134.
- Güreşir, K. (2021). Erken Cumhuriyet devri resmî ideolojisini Osmanlı tarihi konulu romandan okuma denemesi (1923-1938). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(1):160-178.
- İşler, E. & Türkyılmaz, Ü. (1997). Geleneksel roman'dan çağdaş roman'a "kişiler" in anlatıdaki konumu. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 102-105.
- Millas, H. (2005). *Türk ve Yunan romanlarında "öteki" ve kimlik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Orhanoğlu, H. (2010). *Sanat eserinde imgecilik ve Edip Cansever'in şiirinde gerçeküstü imgeler*. [Doktora Tezi]. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Pelvanoğlu, B. (2022). *Bir üretim mekânı olarak: Beyoğlu düşerse*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Prieto, R. S. (2021). "The image of Spain in the eyes of Austrian, Flemish, French, Italian, Polish and Bulgarian facebook users". (pp.221-243). *Studia Imagologica*. (Edt. Jürgen Barkhoff and Joep Leerssen). Leiden: Koninklijke Brill NV.
- Sapolyo, E. B. (1934). *Alas*. Ankara: Cumhuriyet Kitab Evi.
- Sapolyo, E. B. (1955). *Estergon kalesi*. İstanbul: Tahir Yücetürk Çocuk Kitabevi.
- Sapolyo, E. B. (1963). *Gazi Osman Paşa Plevnede*. İstanbul: Tahir Yücetürk Çocuk Kitabevi.
- Sapolyo, E. B. (1964). *Selçuk Han*. Ankara: Öğretmenler Bankası Yayınları.

- Şapolyo, E. B. (1964). *Tuğrul*. Ankara: Öğretmenler Bankası Yayınları.
- Şapolyo, E. B. (1964). *Melikşah*. Ankara: Öğretmenler Bankası Yayınları.
- Şapolyo, E. B. (1966). *Kılıç Arslan geliyor*. İstanbul: Türkiye Yayınevi
- Uygun, İ. (2014). *Cumhuriyet dönemi tarihî romanları 1923-1946: "eski" kahramanların yeni söylemleri*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi.
- Wellek, R. & Warren A. (1948). *Theory of literature*. New York: Harcourt, Brace And Company.
- Yerdelen Karagöz, B. (2017). Uluslararası ilişkilerde imaj kavramı ve Batı nostaljisindeki bir aksaklık olarak Türk imajı. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 35(35), 43-63.
- Yıldırım, G. (2023). İsmail Bozkurt'un Kaza romanında Türk kimliği. *Uluslararası Yunus Emre Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 28- 46.
- Yuca, İ. S. (2017). *Kara günler Enver Behnan Şapolyo ve milli mücadele hatıraları*. Konya: Çizgi Kitabevi.